

Elofizetési díj:  
Egészévre 4 ft., Félévre  
2 ft., Negyedévre: 1 ft.

Hirdetmények:  
3 hasábos petitsor egyszer  
9 kr., többszöri hirtetésnél 7 kr., Bélyegdíj  
30 kr.

Nyitlatter petitsora 12 kr.

# ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap  
szellemi és anyagi részét  
illető közlemények a szer-  
kesztőséghez küldendők.

Bérmentelen leveleket  
csak ismert kezeztől fog-  
gadunk el.

Kéziratokat nem küldünk  
vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“ és a „Zalaegerszegi ügyvédi kamara“ hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

## Megyei élet.

Zalamegye közigazgatási bizottsága október havi ülését Glavina Lajos főispán úr öméltsége elnökle alatt f. hó 21-én tartotta.

Az alispáni havi jelentés szerint a közegészségi állapot a felnőttéknél úgy, mint a gyermekeknél is egyáltalán kivétel nélkül kedvező volt, különösen a felnőttek közt rendkívül csekély volt a gyógykezelés alá került betegségek száma, uralkodó kórjelleg meghatározható nem volt, aránylag talán az emésztő szervek hurutos bántalmái fordultak elő említett érdemlé számban; váltóláznak itt-ott észleltetett egyes szelid lefolyású esete; a gyermekeknél — hasonlítva a múlt hónapéhoz — szintén csekély volt a betegforgalom, a betegségek általában szelid lefolyást vettek, sőt a perlaki és letenyei járásban előfordult egyes dyplheritis esetek is szerencsésen végződtek. A heveny fertőző kórok közül augusztus hónapban Keszthelyen uralgott himlő a múlt hónapban teljesen megszűnt, a beérkezett zárjelentés szerint a járvány egész tartama alatt megbetegült 3 férfi, 1 nő, 12 gyermek, összesen 16; meggyógyult 3 férfi, 1 nő, 8 gyermek, meghalt 4 gyermek. Csány községben szeptember 3-án a kanyaró lépett fel járványosan; a legutóbbi kimutatás szerint ez ideig megbetegült 3 nő, 31 gyermek, kik közül meggyógyult 3 nő, 25 gyermek, meghalt 4 gyermek és gyógykezelés alatt maradt 5 gyermek. — A védhimlő ojtás a beérkezett jelentések szerint Kustánszeg és a melleji plebániához tartozó községek kivételével a megye egész területén befejeztetett és egyes helyeken ismét teljesítettik.

Az alispáni jelentés részletesen elősorolta a letenyei szolgabírói ügyben tett alispáni intézkedéseket; miután az igazoló jelentés a kifizetett határidőre nem érkezett meg, a megyei tisztviselő úr szeptember 21-én a hely színére kiküldetett; szeptember 22-én adta be a szolgabíró lemondását; a tisztviselő úr nagymérvű rendtelenséget tapasztalt az irattárban; ugyan-

csak közel 2000 forint talált a hivatalban az iratok közt, hogy minő pénzek ezek, az a további vizsgálat folyamában lesz kiderítve.

Az alispáni jelentés felolvasása után felemlített azon abnormis állapot, mely főleg most, a szűret alkalmával, a must elszállítás körül észlelhető. Mig ugyanis a hatósági rendelet szigorúan tiltja a szőlőveszteszöknek más helyre való átszállítását, addig a musttal telt hordók nem az előirt módon, hanem többnyire venyegével és szőlőlevéllel dugatnak be. — E törvényellenes állapot megszüntetése tekintetéből a járási szolgabíró újra a közönség figyelmébe hozta, hogy a must szállításánál e venyige és szőlőlevél semmi szín alatt nem alkalmazható.

Felemlített egyúttal azon türethetetlen állapot, mely ép Zala-Egerszegen, a megye székhelyén, észlelhető, hol a cigányok heteken át tanyáznak és nagy csoportokban járnak be a városban utcáról utcára, házról házra. E tekintetben alispán úr megjegyzi, hogy a kérdésszerű cigányok egerszegi illetőségűek lévén, őket a városból kitiltani, illetve ellenük azon megyei rendeletet, hogy két óránál tovább egy helyen nem időzhetnek, alkalmazni nem lehet, de kétségek nélkül arra szoríthatók, hogy a közönséget ne zaklassák, csoportokban házról házra ne járjanak s minden utcai csoportosulástól tartózkodjanak s ez irányú intézkedésre még augusztus hó elején kelt rendeletében utasította is a járási szolgabírói hivatal s ajánlja, hogy hivatkozott rendeletének szigorú foganatosítására a járási szolgabírói hivatal felhívassék. —

Felhozott, hogy a szolgabírók egyes kihágási ügyekben pénz-, esetleg fogház büntetést szabnak ki, holott nem rendelkeznek fogházzal, hol a kiszabott büntetés végrehajtható volna s kérdés, hogy az ily fogházzal büntetettek élelmézéséről ki fog gondoskodni és kinek költségén? Ajánlatik e tárgyban a miniszteriumhoz felterjesztés intézése. Főjegyző úr a tett indítványra megjegyzi, hogy a törvényhatósági közgyűlés katarozatához képest e tárgyban a miniszteriumhoz felterjesztés lett intézve, mely-

nek eredménye gyanánt felhozta, hogy élelmézési célokra minden egyes szolgabírórság részére 40 ft. általány engedélyeztetett, egyúttal módosítást nyújtott a fogházak felállítása tárgyában. Nézete szerint várni kellene új évig vagyis e közigazgatási fogházak életbe léptetéséig s ha ne talán akkor egyes hiányok felmerülnének, azok pótlása tárgyában annak idején kellene megtenni a kellő lépéseket, mely indítvány el is fogadtatott. —

A nagy-kanisai adófelszámolási bizottságban Szalacsy József úr kilépése által megüresedvén egy bizottsági tagsági hely, a közigazgatási bizottság Erdélyi Mihály urat választotta meg bizottsági tagnak. —

Dr. Mangin Károly megyei főorvos úr figyelmeztette azon visszás állapotra, hogy sok község saját temetővel nem bírván, halottjait a szomszédos község temetőjébe viszi, e tárgyban a következő javaslatot teszi: Az 1876. évi XIV. t. c. 113. §-a szerint a megholtak temetése rendszerint azon község területén eszközendő, melyben a halál bekövetkezett s ugyanazért az ugyanazon törvények 116. §-a szerint „minden község köteles egy, a helyi, népesedési és egészségügyi igényeknek megfelelő, kellőleg berendezett községi temetőt helyet fentartani.“ — Minthogy Zalamegye területén még több olyan község létezik, mely saját temetővel nem bír és halottjait vagy a szomszéd községbe vagy az esetek legtöbbszörében a plebánia székhelyén levő temetőbe viszi, mi által a közegészségre — különösen járványok uralkodásakor — rendkívül veszélyes állapotok következnek: okvetlenül szükséges, hogy a törvény ide vonatkozó rendelete érvényesíttessék és minden község saját temetővel annál inkább és mielőbb elláttassék, mert az Olaszország felől fenyegető cholera vész közelsége azt sürgőssé teszi. — Ez előterjesztés alapján elfogadta a közigazgatási bizottság a főorvos úr által e tárgyban beterjesztett következő határozati javaslatot: A törvény rendelete és a szükségesség által is indokolt főorvosi indítvány, különösen közegészségre tekintetből

## „Zalamegye“ tárcája.

### A ballépés.

— Rajz. —  
Írta: Rozgonyi György.

Elhangzottak már a szent dallamok utolsó hangjai is a tiszteletre méltó boltozatok alatt, s az ajtatoskodók áldást, vigaszt vivén magokkal, lassanként oszladozni kezdtek. Csakhamar az az ünnepélyes csend szállt az úr házának falai közé, mely önkéntelenül is áhitatra ragadja a vallásos lelket, s fölemelvén azt a mindennapi élet sívár zajából, az égbe, Istenhez vonza.

A templomban még csak két nő van jelen. Az egyik szegényesen, de tisztességesen öltözött fiatal leányka, egyik mellékoltár előtt térdel. Kezei imára kulcsolva s könyves szeméi az oltárképre függesztvék, melyen a kis Jézus Szűz Anyjának karjain pihenve, mennyei örömtől sugárzó arccal látszik alátékinteni az imádkozó hajadonra. A bánatos leányka tekintete a mosolygó isteni kisdeden tévedez, s halvány arca egészen átszellemültni látszik buzdó imája közt. —

Egy vigasz szállja meg szívét, s könyvtől ázott arcáról mintha egy láthatatlan kéz letörülte volna azt a sötét borot, mely előbb azt árnyalá, s helyén lassanként a vigasz, az enyhülés derüje ömlött szét. A leányka megkönnybülve törülte le a forró könyveit, s csendesen távozni készült. —

A másik, ki a templomban jelen van, egy meglepő szépségű nő, ki egyik padban foglal helyet. Sötét színi, választékos öltözete bizonyos előkelőségre vall. A hölgy előtt aranymetszésű, bársony imakönyv fekszik, melyből időnként föl-fölveti tekintetét, s figyelemmel szemléli az oltár előtt imádkozó leányt. Mikor a szegény leány elvégeztvén ajtatosságát távozni készült, az előkelő hölgy is becsukván imakönyvét, nyomban a le-

ány után indult. A templom közömbén utolérvén, megállította a szegény leányt. Pár percig beszélgetett vele, s mikor elvált tőle, hálásan emel é a könyvtelt szeméit az urihölgyre, s ajkaihoz emelé annak kezét, hogy hálacsókját lehelje reá. Az urihölgy ezután az ott várakozó hintóba lépve elrohogott. Sokáig kísérte szeméivel a leány az elrohogó fogatot, míg nem az egyik utcasarkon eltűnt tekintete elől. „Istenem! meghallgattad leányod kérését szabadítót küldtél számára!“ Ezeket rebete a magára maradt leány égre emelt szemekkel, s halvány arcán forró könyvek gördültek végig. —

M... város egy előkelő szalonjában vagyunk. A meglepő fény, a drága butorzat s az izléses berendezés, mely a legkövetelőbb kényelmet is képes kielégíteni, már első pillanatra elárulják, hogy egyikében vagyunk a főrangú világ terméinek. E pompás szalon az ifjú Tarnóczyay báróé. A szobában fiatal nő van, ki-ben a templomban látott urihölgyre ismerünk. Föl-alá járkál a drága szőnyeggel bevont padlózatot s időnként az utcára nyíló ablak előtt figyelve meg-megáll, mintha valakit várna.

Nem sok idő múlva léptek zaja hangzott a folyosón, reá halk kopogtatás a terem ajtaján.

„Tessék!“ Hangzott belülről, s az urinó az ajtó felé irányzta lépteit. —

A templomban látott szegény leány lépett be fé-

lénken.

„Hozta Isten!“ E nyájas szavakkal fogadta őt az urihölgy.

„Rég vártam már, s azt gondoltam, nem is talál lakásomra, hogy ennyit késelt.“

„Bocsánat asszonyom!“ Viszonzá a leány remegő hangon, hogy késedelmezésem által visszafeletem türelmével, de szegény beteg nevelő-anyám ápolása gátolt, hogy előbb megjelenhessem.

„Helyesen cselekedett jó leány“ mondá bátorító hangon az urihölgy, „mert ön a szerető gyermek köte-

lességét teljesítette. — Foglaljon helyet, s beszélje el őszintén szomorúságának okát, mely miatt sűrű könnyei hulltak ott a templomban, s felköltötték sajnálkozását, biztosítom, bennem őszinte résztvevőre fog találni...“

A leány helyet foglalva a bársony pamlagon, melyet számára az urihölgy kijelölt, reszkető hangon így kezdte beszélni:

„Mielőtt szomorú sorsom elbeszéléséhez kezdenék, engedje meg, hogy forró köszönőmet fejezzem ki azon szívóságáért, hogy egy szegény, mindenkitől elhagyott leányt részvétele és szánakozására méltatni kegyes volt.“

„Hagyja jó leány!“ Vágott közbe az urihölgy szeméit a beszélőre függesztve, melyekben a jószág, szelidség tükröződött vissza, s melyek megnevezhetetlen bájta kölcsönöztek e pillanatban neki. „N csak keresztényi kötelességemet teljesítem akkor, mikor a szenvedők, és szomorúakat iparkodom vigasztalni és könyveiket letörölni...“

„Csak néhány hónapja még“ folytató a szegény leány elbeszélését, „hogy e városban tartózkodunk beteg nevelő-anyámmal, egy kisdó, szegényes lakást bérelve a „Kereszt utcában.“ Szülőimmal egy kis alföldi faluban laktunk, hol alig töltém be nyolcadik életémet, midőn szomorú árvaságra jutottam. Egy nemes szívű özvegy azomban megszánva elhagyott állapotomat, magához vett. Jó, szelid volt hozzám, s szereté-vel árasztott el; én is viszont úgy szerettem őt, amint gyermek szívtől csak szeretni képp. De mégis nagyon szomorú emlékek fűznek gyermekkorom ezen éveikhez. Gyakran láttam búsongó nevelő-anyámat óra-hosszáig, kínos főhászok közt könyezni, s azok a könyvek reám sem maradtak hatás nélkül. Lelkem elborult, s belőlem komoly, hallgatag leány lőn. Ha olykor kérdeztem is könyező nevelő-anyámat, hogy miért oly bús, oly levert mindíg, felelet helyett gyengédén magához vont, esőkokkal, könyekkel árasztá el arcomat és csak ezeket mondá: „Jó gyermekem, zárd el ártatlan szíve-

elfogadják és a járási szolgabírók jelen végzés kiadásával utasítanak, hogy mindazon községeket, melyek saját temetővel nem bírnak, összeírassák, azokkal a törvény rendelete értelmében a temető felállítására iránt a tárgyalást és annak alapján a temető berendezését még ez év végéig okvetlen fögánatosítsák és erről jelentéseiket az intézkedés hatálya alá esett községek névjegyzékével együtt a megyei közigazgatási bizottságnak 1885. évi január havi ülésére mulhatlanul beértesítsék.

A közigazgatási bizottság fejelemi választmányánál egy választott és egy kinevezett bizottsági tagsági hely üresedésbe jöven, Csertán Károly úr mint választott tag és Árvay István úr, mint a kormány által kinevezett tag, a fejelemi választmányba beválasztottak.

Olvastatott a soproni kir. postaigazgatóság javaslata Börönd községben kir. postahivatal életbe léptetése tárgyában. A kir. postaigazgatóság javaslata elfogadtatván, az igazgatóság felhívatik, hogy e tárgyban a szükséges felterjesztést a közmunka- és közlekedésügyi miniszteriumnál tegye meg.

Az árvászeki elnök úr jelentése szerint a fogalmazási karnál augusztus hó végén volt hátralék 2110, szeptember hó folyamán beérkezett 2047 ügydarab s így a feldolgozandó ügydarabok száma 4156-et tett. Ebből elintéztetett 2024 ügydarab, hátralékban maradt 2123, melyek között 28 van 1883. évről. Az irodai személyzetnél hátralék volt augusztus hó végén 2108, leírás végett átadott szeptember hó folyamán 2034 s így összesen 4142 ügydarab, melyekből leiratott 2149, hátralékban maradt 1793 ügydarab. — Az előjegyzett gyámok közül ez ideig 193 nem adott számadást.

Az adófelügyelő úr jelentése szerint augusztus hó végén az adó hátralék volt 1089327 frt. 16<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr., ebből szeptember hóban 146070 frt. 08 kr. lefizettetvén, a hó végén 943257 frt 08<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr. hátralék maradt. 1883. év szeptember havában 128410 frt 64<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr. adó fizettetvén le, a f. év szeptember havában 17659 frt 43<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krral több folyt be. — 1883. év szeptember végén az adóhátralék 1025169 frt 35 kr. volt s így a f. év szeptember havának végén a múlt évhez képest 61910 frt 26<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krral kevesbedett az adóhátralék. Bélyeg- és közvetlen illeték, szőlődezmaváltság, fogyasztási adó, hadmentességi díj és egyéb tartozások címén szeptember hóban befolyt 204527 frt 73 kr., melyet az 1883. évi szeptember hóban befolyt 198641 frt 25<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krral egybehasonlítva, a f. év hason szakában 5886 frt 47<sup>1</sup>/<sub>2</sub> krral több folyt be. Fizetési halasztás egy esetben sem engedélyezett, házmentességi adó 18 esetben.

Tekintettel ama körülményre, hogy a f. évi augusztus hóban tartott közigazgatási bizottsági ülés határozata értelmében a járási szolgabírók felhívattak, hogy a közadók behajtására nagyobb gondot fordítsanak; mert ha f. évi szeptember hó végéig a hátralékok behajtva

det a gonosz világ elől, mert megmont téged is mint... Itt elakadt szava, s hangos zokogásban tört ki. Többet sohasem mondott. Így multak az évek. Szegény nevelő anyámat előttem titokt szomorúsága anynyira emészette, hogy veszélyes beteg lett. A kis birtokot lassanként felemészítette a sok gyógyszer, s nem sokára az orvos is, ki a közeli városból szokott beteg nevelő-anyámhoz kijárni, látván, hogy már-már fizetéképtelenek leszünk, elmaradt.

Ily kétségbejítő helyzetben egy mentő gondolatom támadt. Rábészéltem beteg nevelő-anyámat, hogy hagyjuk ott a kis falut, s jöjjünk M. városba, hol talán kapok oly kézi munkákat, melyeket a beteg ágyánál is végezhetek, és szorult helyzetünkön valahogy csak segíthetek. Feljöttünk, de reményemben csalókoztam. A hány helyen csak munkáért könyörögtem, mindenütt visszautasítottak, részint ismeretlenségem, részint a munkahiányt vetvén okul. E nyomasztó helyzetünk még inkább súlyosbította állapotát, előttem pedig az éhség rémei kezdtek irtózatossá alakulni mind tenyegetőmben feltűnni. Ahhoz menekültem tehát, ki nem veti meg a hozzá folyamodók könyörgését, az irgalmas Istenhez. S ő meghallgatta kérésemet, mert elküldte vigasztaló angyalát, önben asszonyom, ki letörtülte a szenvedő könyveit. A jóságos Isten áldja meg érte!

Itt elnémult a szegény leány, s forró könyek öntöttek el halvány arcát. Az urihölgyet nagyon meghatották a leány érzékeny szavai, s résztvevő hangon így szólt: „Legyen most már nyugodtan jó leány. Forduljon hozzám ezentúl bizalommal, bennem igaz barátira s pártfogóra talál.”

A jószívű nő ezután a szükségesekekkel ellátván a szegényt leányt, így szólt hozzá: „Mintán megmondta, hol van lakásuk, a legközelebb, talán még holnap meglátogatom szegény beteg nevelő anyját!” „Hozza Isten asszonyom, s látogatásával nagyon megfogy örvendeztetni bennünket.” — Viszonza hálásan a leány és megvizsgálta távozott el jötevéjétől. (Vége köv.)

nem lesznek, úgy ellenük az 1883. évi XLIV. t. c. 81. §-ában körülírt felelősség kimondatni fog, mégis a pacasai, letenyei és novai szolgabírói járásokban a hátralékok folyton aggasztó mérvben szaporodnak: a kir. adófelügyelő úr indítványára nevezett járások szolgabírói ellen a felelősség alkalmazását a közigazgatási bizottság oly megjegyzéssel mondta ki, hogy az esetben, ha a mulasztás 14 illetve Letenyén — szolgabírói változás állván be ez idő alatt — 30 nap alatt nem pótoltatik, úgy a kir. adófelügyelő felhatalmaztatik arra, hogy nevezett szolgabírók terhére és költségére állami végrehajtó kiküldessék.

Egyuttal ugyancsak az adófelügyelő úr indítványára a többi szolgabírók is, valamint N.-Kanizsa város polgármesteri hivatala a közadók erélyes behajtására felhívattak.

A kir. tanfelügyelő úr felolvassa terjedelmes havi jelentését, melynek tárgyai: a bókaházi iskola ügye, a zalavári apátsági iskolák, Zala-Apáti, Szabar, Kis- és Nagy-Rada. A tanfelügyelő úr látogatása a szombathelyi püspök úr ömeltőségánál. A balaton-füredi szeretetház meglátogatása, a balaton-füredi vincellér képezde, evang. ref. iskola meglátogatása. Jelentés a tapolezai gazdasági felső népiskola állapotáról; a tapolezai róm. kath. iskola megtekintése. A sümei községi elemi leány- és fiú iskolák, az izr. elemi iskola és községi óvoda meglátogatása. A zala-mifályfai községi iskola meglátogatása. Perlaki tanácskozások, a perlaki járás zúgiskoláinak és nem a törvény magaslatán álló iskolái állapotának tüzetes megbeszélése és megállapítása az illető községek egyházi, iskolai és községi előjáróságával. Turcsicsa elfogadja a csatlakozást Hráscesámmal, Orehovicza állami iskolát öhajt Vullária csatlakozásával. Sztrelec község Derzsimorecz és Palyovecz csatlakozásával rendez pályázat kiírására utasítatik. Kottoriban az öreg tanító nyugdíjaztatik, a segédtanító elbocsátatik. Simon Károly tanító fejelemi ügye. Andrásbuda iskola ügye. A hegyvidéki iskolák hittan oktatása. — A gondos iskola vizsgálat alapján egybeállított terjedelmes tanfelügyelői jelentést a közigazgatási bizottság elismerőleg vette tudomásul.

A kir. tanfelügyelő úr bemutatja Hoffmann és Bátorfi által szerkesztett „Zalamegye földrajza” című könyvnek III-ik, tetemesen nagyobított és javított kiadását, melyet a zalamegyei általános tantestület kebelében levő tankönyvbíráló bizottság jónak talált s mely mű első kiadását annak idején a közigazgatási bizottság a megyei népiskolák részére tankönyvül ajánlotta. A tanfelügyelő úr előterjesztésére a közigazgatási bizottság a kérdéses könyvet a megyei tatkertületben levő népiskolák részére tankönyvül melegen ajánlja.

Löb Ignác esabrendeki tanító engedélyt kér arra, hogy szabad óráiban, illetve kedden és pénteken 9—12-ig a esabrendeki takarékpénztár könyveit vezethesse. Miután az igazgató tanító és gondnoksági elnök által felmutatott s a kir. tanfelügyelőség által elfogadott órarend adatai szerint jelzett napokon és időben folyamodó az állami iskolában előadást nem tart, kérelme a jövőre nézve oly feltétel alatt teljesíttetik, hogy a tantestület munkatervének bármely alkalomból szükségesnek mutakozó új besorolásánál folyamodó és a esabrendeki takarékpénztár igazgatósága közt esetleg fennálló időbeli egyezsége az iskolai hatóság tekintettel nem lesz.

A kir. tanfelügyelő úr a megye egy részére iskola látogatók kinevezése tárgyában tesz előterjesztést. Az előterjesztettek kinevezést végezt a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz felterjesztetnek. (A névsor lapunk hirovatában olvasható.)

A balaton-edericsi zúgiskola bezárásával a járási szolgabíró megbízottat.

Gellénháza az iskola és a tanítói lak számára régebben beszerzett épületet időközben koresmának adván ki, a járási szolgabíró megbízatik, hogy Gellénháza és a csatlakozott községek iskola ügyében tartson tárgyalást.

A baksai és pórszombati iskola mulasztások tárgyában a járási szolgabíró felhívatik, hogy az illető szülők a törvény értelmében pénzbüntetéssel kényszeríttessenek gyermekeiknek iskolába küldésére. —

Margitai József esáktornyai képezdei tanárnak és Békei Ignác keszthelyi polgári iskolai tanítónak ötödéves pótlék ügyében intézett kér-

vényeik pártolólág terjesztetnek fel a magas miniszteriumhoz. —

A gániesai, esabrendeki, rotovecz- kursanczi állami elemi, a szepetki és zánkai községi népiskola, a keszthelyi polgári, felső leány- és elemi iskola, a zala-egerszegi polgári, felső leány és a zala-egerszegi polgári iskola mellett szervezett műasztalossági tannúhely 188<sup>1</sup>/<sub>2</sub>. tanévi költségvetései, a költségvetések alapján kért államsegély tárgyában a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz pártolólág terjesztetnek fel. —

A hegyvidéki állami iskolák hittani és erkölcs-tan oktatásának tárgyában a közigazgatási bizottság felterjesztést tesz a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. —

## Emlékirat

a balatoni halászat érdekében.

(Vége.)

A halaknak egy másik veszedelme a rövid bérletben keresendő.

A tulajdonos kiindulva abból, hogy annyival előnyösebb a bérlet reá nézve, mennél rövidebb időre kötik az, mert tetszése szerint rendelkezhetik azzal — rendszeren a többet igérőnek adja tulajdonát.

Figyelmen kívül marad tehát a bérlek érdeke: a nagy nyereség — valamint nem gondol arra sem, vajjon a bérlo nem fogja-e a halászatot a halorzásig vinni: pedig az ily rövid időre kötött bérletnek csak ez lehet következménye, miután ily körülmények közt hiányzik az ok, mely őt a biztosabbnak látszó jelennek a bizonytalanabb jövőért leendő feláldozásával — kiméletre bírhatná.

Nem válogatva tehát az eszközökben, az időben iparkodik az általa bérelt vízterület minden lakóját hatalmába keríteni.

Hátrányára van halaink szaporodásának minden oly gát, zsilip, avagy egyéb műépítmény, mely a halakat ivásukat megelőző vándorlásukban akadályozza.

venként újból és újból tapasztaljuk, hogy a Sió berkeiben, a Balaton halainak e természetes ivarzási helyein kikölt ivadék millió és millió számra vonul felfelé, várva a kellő alkalomra, a mely őket a Balatonba belyuttatja, mert utjokat állja egy legyőzhetlen akadály, a Sió zsilipje. Itt vesztegelnek napokon át, midőn igen gyakran megtörténik, hogy a víz hirtelen lepad, s így tömegesen lelik itt halálukat. A halak ezen vándorlását a környékbeli lakosok nem szokták tétlenül nézni, hanem élve az alkalommal, merítő hálókkal óriási mennyiségben fogják azokat, hogy a nagyobbakat potom áron értékesítsék, a kisebbeket pedig sertések és kacsák hizlalására használják. Schol ily visszaélést közvagyonnal nem üztek, mint itt; nemcsak nagyobb nemes halakban veszt ez által a Balaton, de főleg nemes halak táplálására szolgáló takarmányhal tönkremenetele által éri óriási veszteség.

Örömiinkre szolgál ezzel kapcsolatban jelentetni, hogy a magy. kir. földmívelési, ipar- és kereskedelmi miniszterium intézkedett ezen akadály elhárítására nézve, s még e folyó év folyamában felállítat egy ugynevezett hallépcsőt, mely a halak szabad és akadálytalan közlekedését maradandólag biztosítja.

Ezek lettek volna azon természetes okok, melyek a halak fogyását általában, tehát a Balatonban is előidézték. Ezeknek, valamint az alatt még felsorolandó speciális okoknak eltávolításában, avagy korlátozásában rejlik a bajnak leggyökeresebb orvoslása.

Miután halászati törvényünk nincs, 1871. március 8-án 2352. sz. a. kelt leiratban a földmívelési miniszterium felhívta Zala, Somogy és Veszprém megye közönségét, együttesen alkotandó rendszabályokkal, e reájuk nézve fontos közgazdasági ágat, az azt tenyegető veszeltyőt megóvni.

Ebből kifolyólág hosszas tárgyalások után létrejött 1874-ben a maig is érvényben lévő „a balatoni halászat ideiglenes rendezése tárgyában hozott szabályrendelet.”

Mindazok, kik elfogulatlanul, menten minden ün-érdektől ítélnék, elismerik annak jótékony hatását. — Bár nem fejezhetjük ki számokban azon eredményt, mely ily módon eléretett, de a dolog természetében rejlik, hogy megszüntetve némileg a halászatot iparszerűleg űzők buta és esztelen gazdálkodását az ügynek csak hasznára lehetett.

Igaz, el kell ismernünk, hogy vannak hibái is. Nevezetesen általános tilalmi időszakot — mint ilyent ápril és május hónapokat állapítva meg — a halászból előkre roppant terhet ró azáltal, hogy őket tetemes időre keresetüktől megfosztja! — Nem vitatjuk, hogy a Balatonban előforduló több halfajnak ivarzása e két hónapban történik, különösen a süllő, a Balatonnak világhírt kölesönzött halé, amde a legnagyobb része mégis oly időben ivarzik, a mikor már nem védi őket a szabályrendelet §-a.

Egy szóval, míg a kényerét kereső halászt működésében korlátozza, mégsem felel meg természetrajzi szempontból azon lényeges követelménynek, hogy a megkívántató nyugalmat minden halfajnak biztosítsa.

Az e miatt felhangzó jogos panaszok megszüntetését célozza a javaslatban levő halászati törvény, a midőn ezen álláspontot elvetve, az *individuais* vagy *relatív tilalmat* hozza javaslatba.

Szabályrendeletünknek egy másik lényeges hiányát pótolni fogja még azáltal, hogy meghatározza minden halfajra nézve azon minimális méretet, a melyet a halnak bírnia kell, hogy piacra hozható legyen, mi ismét az orvhalászat elnyomását nagyban elő fogja segíteni.

A törvény kilátásba van helyezve, s a vizjogról szóló törvényt — szerves összefüggésben állván azzal, — hamarosan fogja követni.

De midőn ebbeli örömlüknek adunk kifejezést, nem hallgathatjuk el aggodalmunkat sem, a mely elfog bennünket akkor, ha őszintén felelünk arra a kérdésre: vajjon lesz-e ennek kellő hatása? Meggyőződésünk, hogy a mai viszonyok közt soha!

A szabályrendelet hatástalansága nem annak tulajdonítandó, hogy intézkedései egyenként, mint együttvéve helytelenek avagy felette gyarlók volnának. Údvösek azok egytől egyig, de, mondjuk ki bátran, mert végre-hajta nem lettek a kellő szigorral — írott malaszt maradt, mint nálunk sok egyéb.

Közigazgatásunk jelenlegi állapotában, akkor, a midőn a szolgabíró bürokratikus munkákkal túl van halmozva, ha lelkiismeretesen él is hivatalának, a legnagyobb erőfeszítéssel sem bír megfélelni mind annak, a mi töle kívántatik; hogy fogná tehát halászatunk érdekében azon erélyt kifejteni, a mely pedig okvetlenül szükséges arra, hogy a lépten-nyomon tapasztalható kihágásoknak eleje vételessék, mert csak így lehet a meglévő halállományt megővni és szaporítani!

Ma, midőn a halászati jog *res nullius* lett, kétszeresen szükség van a végrehajtó közegek erélyére!

Nehogy tulságosnak lássék sokak előtt a végrehajtás hiányosságáról mondott állításunk, szolgálunk ténnyekkel is. — A szabályrendelet 4. §-a felsorolja azon eszközöket, a melyekkel halászatot gyakorolni nem szabad, — intézkedik, hogy minden használatra szánt háló, mielőtt használatba vétetnék, a szolgabírónál bemutatandó, ki is azt, ha szabályszerűnek találja, a megye által e célra megállapított bélyeggel látja el. Ha ez tényleg így végrehajtna lenne, egyetlen szabályellenes szemüreggel bíró háló nem volna használatban; de így! azon naponként alkalmazásban levő 2000 drb eresztő háló közül, a melylyel vagy 250 ember keresi kenyerét — alig lehetne egész számu percentben kifejezhető szabályszerű hálót lenni. Annival nagyobb baj ez halászatunkra nézve, hogy az ily hálók — még szabályszerű mérettel bíró szemüreggel mellett is — mindig károsak, miután nemcsak óriási hosszu vonalon zárják el a halak útját, de mert a hal kopolyájánál fogva akad abban meg, okvetlenül halálát leli, s nem ritkán oly állapotban jut szárazra, hogy annak piacra hozatala közegészség szempontjából lenne eltiltandó.

Az a hal, mely ily hálóba jut, menthetetlen veszve van; veszélyességét természetesen növeli, hogy szemüregnek méretei kisebbek a legtöbb esetben az engedélyezettéknél.

Ily körülmények között okvetlenül felmerül az a kérdés, vajjon mi módon volna a szabályrendelet, vagy a törvény szigorú keresztülvitele elérhető?

Mielőtt e kérdésre felelnék, lássuk, mily értéket képvisel a Balaton halászata nemzetgazdasági szempontból, mert attól függ, mennyit áldozhatunk annak érdekében.

Alapul szolgálhat erre nézve mindazoknak keresménye, akik halászzal foglalkoznak. Összegyűjtött adatok szerint jelenleg nyári halászatot új húzóhálóval 200 ember és eresztő hálóval mintegy 250 ember; téli halászzal foglalkozik ca. 2200 ember. Ha ezeknek fejenkénti keresményét 50 frtra tesszük, mihez hozzájárul a bérlők által fizetett 12,638 frtnyi évi bér, bele nem értve a természetben fizetett halak értékét, 145,138 frtot nyertünk eredménytül évi bevételként, a melynek 4% mellett megfelel 3,600,000 frt tőke. — Ily roppant értéket képvisel tehát a Balaton halászata a nemzeti vagyonban, de meggondolva, hogy racionalisabb kezelés mellett az évi bevétel megkétszerezhető lenne, értéke még nagyban volna emelhető.

A nemzeti vagyonnak emelése minden embernek, ki hazájának jólétét szíven viseli, mulhatatlan kötelessége! E kötelesség kétszeresen terhel minket magyarokat, szemben azon nagy kiadásokkal, a melyek évszázados mulasztásaink pótlásával járnak. S vajjon miként tölthetjük azt jelen esetben? A felelet az: könnyen, hisz nem szükséges ahoz egyéb a jóakarattal. *Társuljunk!*\*) mint társulat, mint erkölcsi testület, bírnak a kellő erélylyel, a kellő tekintélylyel egyesek buzgalmat támogatni, ismét mások önkényét korlátozni, még pedig soha sem egyesek érdekeinek, hanem mindig a törvény rendelkezéseinek alapján.

Az ellenőrzés hiányosságát tüntettük fel fentebb mint okot, miért nem felelhet meg a szabályrendelet a hozzá kötött várakozásnak, s miért nem felel meg a legjobb halászati törvény sem céljának; lássuk mennyire járulhatna egy alakítandó *Balaton halászszerződés* ezen ellenőrzés gyakorlásához.

Tapasztalati tény, hogy mindig az *önérdek* a legjobb védője a törvényben szentesített jogoknak, azaz a törvény akkor lesz legjobban megóva, ha azok ötalmazzák, a kiknek érdekeit hivatva van a törvény megóvatni. Az önérdeknek azonban társulni kell, mert csak ott érvényesülhet a közös cél igazán, hol az egyesek physikai személye, egy jól szervezett jogi személy rendszerébe tömörül, mert csakis mint ilyen rendelkezik azon tekintélylyel és hatalommal, a mely képessé teszi őt a szövetkezett érdekeivel ellentétes befolyásoknak elmentállni.

A szövetkezet tehát közgazdasági egyesület lenne tulajdonképen, mely a halászati jog kölesönös gyakorolhatása céljából alakul, a közös vízterület halászatát ápolni, gondozni és a törvény rendelkezéséhez képest értékesíteni lenne hivatva. Hogy ezt sikerrel tesse, szükséges, miszerint alapszabályai alapján törvényesen szervezve legyen, saját választmányra vagy igazgatóságra által önállóan intéztesenek belügyei. Mint testület tagjai által felügyel a halászat törvényszerű gyakorlására, szaporítja a Balaton halállományát, főleg a halászatot sértő intézkedések hatályon kívül helyezéséről gondoskodik, valamint a törvényellenes halászokat, törvény által szentesített tekintélylyel fogva perbe fogja, az ily tárgyalásokon magát tagjai által, kik mint szakértők szerepelnek, képviselteti; szolgálatába fogadott, megbízható egyének, örök felállításával különösen gondoskodik a

\*) Lásd Halászati lapok II 1. 5 sz. „A halászati szövetkezetekről.“ Dr. Ruffly Páltól

halászati tilalmak pontos megtartásáról, elősegíti a halászmány értékesítését, és végül a halászat gazdasághoz statisztikai adatokat gyűjt.

Hasonló cél megvalósítására a poroszországi halászati törvény, ily társulatoknak alakítását a vízvidékek szerint kötelezőnek mondja. Tapasztalásból állíthatjuk, hogy Németországban a halászat terén mutatkozó haladás nagyrészt e társulatok érdeme. Miután tudomásunk szerint a megalkotandó halászati törvény szintén kötelezőnek mondja nálunk is e társulatok életbelépését, kötelességünket véljük teljesíteni, midőn be nem várva a törvény kényszerét, ezen egyesület létrehozásának eszméjét felvetve, az érdekeltséget az egyesület megalakítására kérjük.

A m. kir. kormány, mely kiváló érdekekkel viseltetik a balatoni halászat ügye iránt, mint közvetlen tudomást nyertünk, támogatni fogja a társulatot, és pedig úgy erkölcsileg, a mi leginkább abban nyilvánulhatna, hogy a szövetkezetnek a törvény és közhatalások előtt kellő kedvezményeket biztosítana, mint anyagiilag is.

Hogy segélyre számíthatunk, elég hivatkozunk azon érdeklődésre, melyet a földmívelési miniszterium ezen ügyünk iránt mindenkor tanúsított.

Az ő felhívása folytán keletkezett a hivatkozott szabályrendelet; az általa adott államségélyen szerzettett be 1880. és 82-ben azon 55,000 drb kaliforniai lazac, a melyeknek szabadon bocsátásával a halállomány szaporítása céloztatott.

Ugyancsak állami segélyen létesül még a folyó éven a Sió-zsilipen a fent említett halépeső.

A kormány eddig is megtett minden lehetőt a balatoni halászat érdekében, és bizonyára ezentul is megtesz mindent annak előmozdítására, de legtöbbet mégis maguk a tulajdonosok képesek megtenni.

Saját jól felfogott érdekünk követeli ezt, a mennyiben a vidékünkbeli gazdaságot egyik jelentékeny ágának, a balatoni haltenyésztésnek siirgósan igényelt megmen téséről van szó. Épen azért hiszszük, hogy szerény fel szólalásunkat szívesen fogadják, és létesítik ama kártó kony visszaélések megszüntetésére irányult egyesületet, mely visszaélések megtírása az egykor nemcsak hírne ves, de dúsan is jövődmező balatoni haltenyésztést teljesen megsemmisíthetné.

Szíves érdeklődésének ad kifejezést Uraságod akkor, a midőn ez ügyben s hírlapilag közzé teendő helyen és időben az eszmék megbeszélése céljából tartandó értekezletünkön megjelenni szíves lesz.

Balaton Füreden, 1884. augusztus 28-án.  
A július 20-ki értekezletből kiküldött bizottság:  
**Ifj. gr. Széchenyi Imre ért. elnök. Br. Puteani Géza ért. alelnök. Szalay Imre orsz. képviselő. Landgraf János kir. halászati felügyelő. Dr. Sziklay János ért. jegyző.**

### Felhívás

a Balaton-vidéki összes érdekeltséghez.

Azt hiszem eléggé köztudomású dolog már, hogy a legutolsó időben, végre valahára, egy komoly és erőteljes mozgalom indult meg a már régóta jövődmezőségében súlydó balatoni halászat emelése érdekében.

A memorandum, mely ezen fontos közgazdasági kérdés ismertetésére és megvitatására dolgoztatott ki, s mely a lapok nagyrésztében közölve is lett, eléggé rámutat a halgazdaságáról hajdan oly híres „M a g y a r t e n g e r“ sanyarú állapotára, valamint azon gyógymódokra, melyek által aránylag könnyen segíthetünk a bajon.

Itt az ideje! Csak az érdekeltség akarátán múlik, hogy a balatoni halászat ismét virágzásnak induljon!

Azért, mint a mozgalom megindításával és az előmunkálatok elkészítésével foglalkozó bizottság elnöke, egész bizalommal bátorodom fordulni az összes Balaton-vidéki érdekeltséghez, a halászati tulajdonosokhoz és bérlőkhöz, valamint általában mindazon honfitársaimhoz, a kik akár mint szakértők, akár mint laikusok, ezen fontos kérdés iránt némi közgazdasági érzékkel bírnak: szíveskedjenek f. október hó 26-án casánap reggel 9 órakor Keszthelyen az „A m a z o n“ szálló nagytérképében összegyűlni oly célból, hogy ott alaposan megvitatván a balatoni halászat emelését célzó, különféle kérdéseket és csoportulván a közös érdek körül, egy balatoni halászati egyletté alakuljunk, mely erkölcsi testület, mint számtalan külföldi példa mutatja, egyedül volna képes a kitűzött célt elérni és a közös érdekeket megővni.

A rokonszenves fogadtatás, melylyel ez ügyben tett eddigi lépéseim az érdekeltség részéről találkoztak, valamint az ügy fontossága és a kérdés érettsége reménylenem engedik, hogy jelen felhívásom minél szélesebb körben élénk viszhangot fog támasztani.

Ifj. Széchenyi Imre gróf  
bizottsági elnök.

### Zalamegyének

az engedélyhez kötött iparágakra vonatkozó szabályrendeletei.

#### Szabályrendelet

a z s i b á r u s k o d á s r ó l.

1. §. Zsibáruskodás gyakorlására nem nyerhet engedélyt oly egyén, a ki nyereségvágyból elkövetett büntetett vagy vétségért büntetve volt.

Ily egyén zsibárus-üzletben segédnek sem alkalmazható.

2. §. A zsibáruskodás gyakorolhatására minden város területén összesen két engedély adatik ki.

3. §. A zsibárús üzlete állandóan a rendőri hatóság ellenőrzése és vizsgálata alatt áll.

4. §. Ha az eladó személye, vagy az eladásra kínált tárgy ellen gyanuok forog fenn, a zsibárús erről az illető rendőrhatalóságot azonnal értesíteni tartozik.

5. §. Az a zsibárús, a ki az 1. §. 2. pontja és a 4. §. intézkedését ellen vét, az iparhatóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

6. §. Azok, a kik a zsibárús-üzletet az 1884. október 1-je előtt szerzett jogosítvány alapján folytatnak: — üzletük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

### Szabályrendelet

a foglalkozást közvetítő és a cselédszerző üzletekről.

1. §. Foglalkozást közvetítő, vagy cselédszerző-ipar gyakorolhatására nem nyerhet engedélyt oly egyén, a ki a hatóság előtt mint erkölestelen életű ismeretes.

2. §. Foglalkozást közvetítő, vagy cselédszerző üzlet nyithatására minden város területén két engedély adatik ki.

3. §. A foglalkozást közvetítő, vagy cselédszerző üzlet tulajdonosa tartozik készpénzben vagy biztosíték-ként elfogadható értékpapirokban 50 forintnyi összeget a hatóság pénztárába, mint biztosítékot az iparengedély kiszolgáltatása előtt letenni.

4. §. Az üzleti helyiségben hatóságilag megállapított árszabály tartandó kifüggesztve.

A jelentkezés alkalmával bármimű díjat szedni tilos.

Az árszabály szerint megállapított díj a tetteges szolgálathoz lépéstől számítandó nyolc nap után esedékes.

A szedhető díj úgy a cseléd mint a cselédfogadó részéről minden egyes esetben 50 krban állapítatik meg.

Az ezen árszabályban meghatározott díjaknál többet felszámítani tilos.

5. §. Az üzlettulajdonosnak rendes könyvet kell vezetnie; e könyv alakja, beosztása és tartalma következő:

A foglalkozást kereső neve	A cseléd vagy munkakönyvet vagy egyéb okmányokat kiadó hatóság	A gazdának, kihez beszedgette		A beszedgetés napja	A közzétételért illetve cselédszerzésért beszedett díjak
		neve	lakása		

6. §. Az üzlet, valamint az üzleti könyvek a rendőri hatóság által bármikor megvizsgálhatók.

7. §. Cselédet cselédkönyv nélkül, iparossegédet vagy gyári munkást munkakönyv nélkül és egyáltalában foglalkozást kereső egyéneket, kellő igazoló okmányok nélkül beszedgetetni tilos.

8. §. Az üzlettulajdonos a nála jelentkező egyén erkölcsi viseletéről tudomást szerezni és erről felfogadót híven értesíteni tartozik.

9. §. A már beszedgetett egyént máshoz szedgetni, vagy más helyre csábítani, vagy elbocsátás nélkül távozottnak helyet szerezni, tilos.

10. §. Az üzlettulajdonos köteles minden nála jelentkezőt és magát kellően igazolt egyének, személyvalogatás nélkül, helyet közvetíteni, de szállásra befogadni tilos.

11. §. Az üzlettulajdonos tartozik üzleti helyiségét tisztán tartani.

12. §. Az a közvetítő vagy cselédszerző, a ki a jelen szabályrendelet határozatai ellen vét: az iparhatóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

13. §. Azok, a kik foglalkozást közvetítő avagy cselédszerző üzletet az 1884. október 1-je előtt szerzett jogosítvány alapján tartanak: üzletük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

### Szabályrendelet

a kéményseprés iparról.

1. §. Kéményseprés ipar gyakorlására nem nyerhet engedélyt oly egyén, a ki képesítését az 1884. évi XVII. t. c. 4. §-a értelmében kimutatni nem képes, gyújtogatásért vagy tüzvész okozásért, rablás vagy tolvajlás miatt büntetve volt és a hatóság előtt mint iszákos ismeretes.

2. §. A kéményseprés ipar gyakorlása munkakerülethez köttetik. Ezen munkakerületek külön szabályrendelettel állapíttatnak meg.

3. §. Minden használatban lévő kémény és takaréktűzhely havonként legalább egyszer, ott azonban, hol a napnak nagy részén, vagy éjjel is tüzelnek, havonként legalább kétszer tisztítandó.

4. §. A kéményseprésért járó díjak következőleg állapíttatnak meg:

Egy földszinti ház kéménye egyszeri sepréséért	15 kr.
Egy magas " " " " " " " "	20 kr.
Egy orosz " " " " " " " "	kiégetéseért 80 kr.
Egy új kémény lehuzásáért	50 kr.
Nagy takaréktűzhely egyszeri sepréséért	20 kr.
Kis " " " " " " " "	15 kr.
Nagy vaskályha " " " " " " " "	20 kr.
Kis " " " " " " " "	15 kr.

5. §. A kéményseprő köteles gondoskodni arról, hogy kerületében minden kémény a 3. §. szerint tisztassék.

Ennek kellő foganatosíthatása céljából a kerületébe eső házak és azok kéményeiről rendes jegyzéket vezet, a 3. §-ban meghatározott időben minden házhoz elmegy és a tisztítást teljesíti és a mennyiben az a házbeliek által elleneztetnék, erről az iparhatóságnak jelentést tesz.

6. §. A kéményseprés alkalmával a kéményseprő megüvezést szerez magának arról, hogy az illető épületekben, s különösen a kémények közelében megvan-e a tüzvészély ellen a kellő rend.

Az e részben tapasztaltakra vagy tüzendőri szabályokkal ellenkező dolgokra az illető házbelieket figyelmeztetni, sőt szükség esetén a rendőrhatalóságnál jelentést tenni tartozik; — a seprés a mennyiben az a házbeli-

ekre nézve kellemetlenséggel járna, délelőtti 10 órától délutáni 1 óráig nem teljesítendő.

7. §. A kéményseprő jegyzékében igazoltatja azt, hogy a rendes időszakban a kémények tisztítását teljesítette és a jegyzéket minden hó végével az iparhatósághoz bemutatja.

8. §. Tűzvész esetén a kéményseprő a helyszínen megjelenni, az oltásnál segédkezni és a tüzoltó parancsnoknak a szükséges felvilágosításokat megadni tartozik.

9. §. A kéményseprő ipar üzletének abban hagyása tekintetében az 1884. XVII. t. c. 55. §-a az irányadó. E szerint a kéményseprő az elkezdett iparüzletét tetszés szerint félbe nem szakíthatja, hanem ha azt alba szándékozik hagyni, köteles ebbeli szándékát az iparhatóságnak bejelenteni és ennek meghagyására az ipart a hatóság által kitűzött (legfőbb 3 óra terjedhető) időig még folytatni.

10. §. Az a kéményseprő, a ki a jelen szabályrendelet határozatai ellen vét, az iparhatóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

11. §. Azok, a kik a kéményseprést az 1884. október 1-je előtt szerzett jogosítvány alapján üzik, mesterségük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

### Szabályrendelet

a rendes járatú időközök között személyszállítási vagyis társaskocsi iparról.

Társaskocsi társasára az, a ki a hatóság előtt mint erkölestelen életű ismeretes, engedélyt nem nyerhet.

Az engedély meghatározott számú kocsi tartására szól.

Minden engedélyezett kocsi után engedélydíj fejében 2 frt fizetendő a község pénztárába.

2. §. A társaskocsi a rendőrhatalóságtól nyert számmal könnyen olvashatólag feltűnő helyen látható el.

3. §. A társaskocsi csak rendőrhatalósággal kijelölt állomásokon szabad állani.

4. §. A vasúti személyszállító vonatok megérkezésétől, hogy mily sorrendben tartoznak megjelenni, azt a rendőrhatalóság fogja időről időre megállapítani.

5. §. A társaskocsi csak azon az útvonalon szabad közlekedni, amelyre engedélyt szől.

Ez az útvonal a kocsi mindkét oldalán könnyen olvasható betűkkel kiirandó.

Az útvonaltól eltérésnek csak az esetben van helye, ha a kocsi kibérítetett.

6. §. Az állomás helyéről minden (perc v. óra) alatt egy társaskocsi megindítandó, még az esetben is, ha a kocsi senkisémet foglalt volna helyet.

7. §. A megindított társaskocsi útközben csak akkor állhat meg, ha valaki ki- vagy beszállásra jelentkezik.

8. §. Társaskocsi kocsi csak legalább 16 éves, egészséges, ép testű férfiúgyén lehet.

9. §. A tulajdonos gondoskodni tartozik arról, hogy a kocsi és szerszám rendes külalakú, jó karban tartott és tiszta legyen.

Rosz lovakat használni tilos.

10. §. A társaskocsi ragályos beteget szállítani tilos.

Ép úgy nem szabad tisztességtelenül öltözött vagy részeg egyéneket felvenni.

11. §. Minden kocsi-ban könnyen hozzáférhető helyen rendőrhatalósággal láttatott árszabálynak kell kifüggesztve lenni.

A társaskocsi-tulajdonos által szedhető díjak az elsőfokú iparhatóság által az iparhatósági megbízottak meghallgatása után állapítottak meg. Ezen díjszabás a jelen szabályrendelet életbeléptétől számított 4 hét alatt a törvényhatóság megerősítés végett felterjesztendő.

12. §. Az a kocsi-tulajdonos, a ki a 2. §. ellen vét, vagy ki a nem számára kijelölt helyen állomásoz (3. §.) vagy ki a 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. §§. intézkedését megszegi, a rendőrhatalóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

13. §. Az a kocsi és kocsi-tulajdonos, a ki a 10. §. 1. pontjának intézkedése ellen vét, az 1879. LX. t. c. 100. §-a értelmében a rendőrhatalóság által tizenöt napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

14. §. Az a kocsi-tulajdonos, a ki a megállapított árszabálytól eltérőleg magasabb díjakat szed (11. §.), az 1884. XVII. t. c. 156. §. b) pontja értelmében a rendőrhatalóság által ötven forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

15. §. Azok, a kik társaskocsiakat az 1884. okt. 1-je előtt szerzett jogosítvány alapján tartanak, üzletük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

### Szabályrendelet

a bérkocsi iparról.

1. §. A bérkocsi iparra nem nyerhet engedélyt az, a ki a hatóság előtt mint erkölestelen életű ismeretes. Az engedély meghatározott számú kocsi tartására szól. Minden engedélyezett kocsi után két forint fizetendő engedély díj fejében a község pénztárába.

2. §. Minden bérkocsi a rendőrhatalóságtól nyert 6. cm. nagyságú s veres színű számmal könnyen olvashatólag feltűnő helyen látható el.

3. §. A bérkocsi csak rendőrhatalósággal kijelölt állomásokon szabad állomásozni.

4. §. A rendőrhatalóság időszakonként meghatározza a vasúti időházaknál a rendszert, valamint köztekintetből figyelembe vevő rendkívüli esetekben úgy az időházaknál, mint más helyeken megjelenni köteles bérkocsi számát és minden egyes bérkocsira nézve a megjelenés helyét és idejét.

Ezen köteleesség aképp osztandó meg kocsi-szám szerint sorrendben a bérkocsi-tulajdonosok között, hogy abban mindenki egyformán vegyen részt és senki túl ne terheltessék.

5. §. A bérkocsi engedélyezésénél az egyes városokban az 1884. évi október hó 1-ig jogérvényesen engedélyezett bérkocsi száma irányadó. Ezen számon túl bérkocsi iparra engedély nem adható. A mennyiben azonban egyes helyek forgalmi érdekei később a bérkocsi számának szaporítását igényelnék, ez iránt az iparhatóság előterjesztésére a felforgó szükséghez képest a törvényhatóság intézkedik.

6. §. A viteldíjszabás az elsőfokú iparhatóság által az iparhatósági megbízottak meghallgatása mellett állapított meg. Ezen díjszabás a jelen szabályrendelet életbeléptétől számított 4 hét alatt a törvényhatóság megerősítés végett felterjesztendő.

Minden kocsi-ban könnyen hozzáférhető helyen az árszabást kifüggesztve kell tartani és az ezen árszabásban meghatározottnál magasabb díjat követelni nem szabad.

Ezen példányokat, melyek egyszersmind panaszlapok, — a község kiállítási áron szolgáltatja ki a bérkocsi tulajdonosoknak.

7. §. A bérkocsi tulajdonos csak oly férfiúgyént alkalmazhat kocsi-szám, ki élete 16 évét betöltötte, józan életű, rendőrhatalósággal kifüggesztetlen és undort gerjesztő testi hibától ment.

Minden kocsi-nak az 1884. évi XVII. t. c. 99. §. által előírt munkakönyvön kívül még a rendőrhatalóság által kiállított hajtási jogosítvánnyal kell bírnia.

Hajtási jogosítványt csak az kaphat, ki a rendőrhatalóság előtt a hajtásról és arról, hogy a város utcáit és a vidéket jól ismeri, kielégítő vizsgát tett.

Ezen jogosítvány a bérkocsi-tulajdonos nevében s a bérkocsi számán kívül a kocsi nevét, személyleírását s illetőségi helye megnevezését tartalmazza és csak az ezen §-ban megállapított kellékeknek megfelelő egyén részére állítható ki.

8. §. A jogosítványt a kocsi a szolgáltatbalépés napján a bérkocsi-tulajdonostól átveszi, szolgáltatkozásban magánál hordja, kívánatra a rendőrség közegének kézségesen előmutatja, a szolgáltatból kiléptekor pedig gazdájának visszaadja.

A gazda az eltávozott vagy elhalálozott, vagy a rendőrség által a hajtásról tiltott kocsi-számának jogosítványát 24 ó. a rendőrs. visszaszolgáltatni köteles. Ha a kocsi a jogosítvánnyal megszőkött, ezt a gazda a rendőrségnek ugyancsak 24 óra alatt bejelenteni tartozik.

9. §. A kocsi kocsi-ját felügyelet nélkül nem hagyhatja, sem másnak vezetésére nem bízhatja. Ha a hajtásra képtelenné válik, helyette más kocsi-t bízavilthati.

A kocsi köteles a kocsi-t a szabályszerű díjért bármikor és bárkinék — személyválogatás nélkül — rendelkezésére bocsátani.

A közönséget a bérkocsi használatára felszólítani vagy e célból felhívás nélkül előhajtani tilva van.

10. §. A kocsi-szám megmondott kocsi-jába, illetőleg kocsi-jára a kocsi-vendég beleegyezése nélkül senkit sem szabad felvenni.

11. §. A bérkocsi kocsi-ját minden egyes fuvar után megvizsgálni s az abban esetleg talált idegen tárgyakat haladéktalanul vagy tulajdonosának visszaadni vagy a rendőrségnek átadni köteles.

12. §. Jelen szabályrendeletnek a bérkocsi-számra vonatkozó határozatai a bérkocsi-tulajdonosra is értendőek, ha személyesen vezeti kocsi-ját.

13. §. A bérkocsi és a szerszám rendes, esinos külalakú, jó karban és tiszta legyen.

Rosz lovakat bérkocsi elé fogni tilos.

14. §. Hullát, holttestet bérkocsi-ban szállítani tilos.

15. §. Ha a bérkocsi ragályos vagy járványos beteg szállított, a kocsi-t fertőtleníteni kell.

16. §. Törött ablakú kocsi-n a személyszállítás tilva van.

17. §. A közlámpák meggyújtása és kioltása közötti időközben — nagy köd alkalmával pedig nappal is — csak kivilágított lámpákkal szabad hajtani. Állomásteren csak a kocsi-szám első és utolsó helyet elfoglaló bérkocsi köteles a lámpákat kivilágítani.

18. §. Az egy- és kétfogatú zárt bérkocsi egy belül alkalmazott és mindenkor jó karba tartandó jelző készülekkel, — pl. kausuk sippal — látható el.

19. §. A bérkocsi után kézikocsi-t vagy más járművet akasztani, valamint járdára hajtani tilva van.

20. §. A bérkocsi-nak a vendég felvétele vagy letétele végett a járdá mellett kell megállania, úgy azonban, hogy azért a gyalogközlekedés ne akadályoztassék.

A vendégre váró bérkocsi oly helyen, hol a közlekedés úgyis szűk térre szorít, vagy rendkívül élénk, nem várakozhatik, hanem a legközelebbi eső tágasb vagy kevésbé járt helyen kell állást foglalni s ezen várakozási helyet a megrendelőnek, vagy a kiszált vendégnek előre megjelölni. A várakozási helyről csak akkor szabad elhajtania, ha a vendég beszállt.

21. §. A kocsi köteles elővigyázattal hajtani s a közönséget kiállással kitérésre figyelmeztetni.

22. §. A bérkocsi-állomásterek folytonosan tisztán s a közegészség követelményeit kielégítő állapotban tartandók s e célból azokon minden szemét s állati hulladék azonnal összeszoprendő s az azokon mindig készen tartandó s a bérkocsi-tulajdonosok által beszerzendő feleles ládakba teendő. Az állomásterek továbbá mindazon napokon, midőn eső vagy hó nem esik, vagy a víz a külső levegőn meg nem fagy és pedig ápril 1-től október végeig legalább négyszer, a többi hónapokban pedig legalább kétszer megöntözendők és fertőtlenítenedők. A fertőtlenítésnek a szemétyűjtő láda tartalmára is, mindaddig míg el nem vitétik, ki kell terjednie.

Mindezen kötelesek szigorú és pontos teljesítéséről az illető állomástereken helyi bírő bérkocsi-tulajdonosok tartoznak gondoskodni s az e tekintetben előforduló mulasztásokért egyetemlegesen felelősek.

Ily mulasztás esetében az illető állomástereken helyi bírő bérkocsi-tulajdonosok mindegyike büntetendő.

23. §. Az a kocsi-tulajdonos és kocsi, a ki a 2., 3., 4., 6., 7., 9., 10., 13., 14., 16., 17., 18., 19. és 22. §§. intézkedéseit meg nem tartja, azokat megszegi, vagy ellentik bármily módon vét, vagy a ki az árszabályt meg nem tartja, a rendőrhatalóság által 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

24. §. Az a kocsi-tulajdonos és kocsi, a ki a 15. §. értelmében kocsi-ját nem fertőtleníti, az 1879. XL. t. c. 100. illetve 101. §-a értelmében a rendőri hatalóság által tizenöt napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

25. §. Az ezen szabályrendelet értelmében büntetett kocsi, visszaesés esetén, vagy ha a kocsi a közönség irányában durva vagy illetlen, vagy szolgálata közben ittas volt, a bérkocsi-tartástól, illetve a hajtástól a rendőrhatalóság által öt évig eltiltható.

26. §. Azok, a kik bérkocsi-t az 1884. október 1-je előtt szerzett jogosítvány alapján tartanak, üzletük gyakorlásánál jelen szabályrendelet határozatait szintén megtartani kötelesek.

Kelt Zalaegerszegi törvényhatósági bizottságának Zala-Egerszeg 1884. évi szeptember hó 9-én s folytatva tartott rendes közgyűléséből.

K i a d t a :  
Gózonny László s. k.  
főjegyző.

### A soproni kereskedelmi és iparkamara köréből.

3260  
1884. Hirdetmény.

Az országos borászati kormány bizottság összeállítja a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium megbízásából az 1884. évre szóló „Borászati Törzskönyv” című munkát, mely magyar-, francia- és német nyelven könnyű s pontos átnézetet ad a kereskedő világnak az országban eladásra szánt beimportált borokról, másrészt a termelőknek borkészleteik értékesítésére segédkezet kíván nyújtani.

A 456 nagy nyolcadrés lapra terjedő s Magyarország borászati térképével ellátott mű, nevezett borászati kormánybizottságnál (Budapest fővárház) 1 frt 50 krért kapható, a mi ezennel az érdekeltek tudomására hozatik.

Kelt Sopronban, 1884. október 6-án.

A kereskedelmi és iparkamara.

3566  
1884. Hirdetmény.

A pozsonyi csász. s kir. katonai ügyelőségénél a kerületében 1885. január 1-től december végéig szükségessé válendő mindenemű fuvarozásoknak biztosítására f. évi október hó 30-án írásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni. Az ajánlatok a most nevezett nap délelőtti 10 óráig közvetlenül az V. hadtest ügyelőségénél Pozsonyban beadandók, vagy ahhoz pósta útján beküldendők.

Miről az érdekeltek oly megjegyzéssel értesítettek, hogy az eredeti hirdetményt, a mennyire a készlet terjed, az alulírott kamaránál megkaphatják.

Sopron, 1884. október 18-án.

A kereskedelmi és iparkamara.

### Helyi, megyei és vegyes hírek.

Nemes adomány a néptanítók országos árvaháza részére. Farkas Dávid úr, kerületünk országgyűlési képviselője, ki jótékony célú áldozatkészségének már annyiszor adá fényes bizonyítékát, legközelebb a „Néptanítók országos árvaháza” javára ötven forintot adományozott azon örömdetes kijelentéssel, hogy e magasztos ügyet jövőben is tőle kitelhető módon gyamolítandja. Midőn tehát a nagylelkű adományért forró köszönetemet nyilvánítani elmulasztatlan kötelességemnek ismerem, egyuttal nem utkolhatom el azon óhajomnak is kifejezést adni, miszerint az úr Isten a nemes keblű férfit a jótékony célok pártfogására, felvirágztatására sokáig, igen sokáig éltesse! Zala-Egerszeg 1884. október 20. Bódy József a gyűjt. biz. elnöke.

A zalaegerszegi karácsonyfa egyeslet legutóbb tartott választmányi gyűlésén elhatározta, hogy a szegény gyermekek közt kiosztandó ruhák költségeinek fedezésére november hó 25-én „Katalin táncestélyt” rendez: továbbá egy felhívást bocsát ki a megye közönségéhez, melyben felkéri azt, hogy a Zala-Egerszegben létesítendő árvaház alapítókéjének gyarapításához a levágot szivarcsutkákat, úgy az elhasznált levéljegyeket egybegyűjteni sziveskodják. Hasonlóan egy felhívás kibocsátása határozottat a város közönségéhez a végből, hogy elhasznált ruhaneműket adományozzanak az egyesületnek, hogy így minél több szegény gyermeknek ruhával való ellátása lehetővé tétessék. Egyuttal egybeállított azon szegény gyermekek névsora, a kik karácsonykor ruhát fognak kapni. Az egyesület választmányja a kiosztásnál figyelemmel volt arra, hogy lehetőleg az iskolába járó gyermekek kapjanak ruházatot. Azon 66 gyermek közül, kik ruhát kapnak, 1 másfél éves, 4 négy éves, 6 öt éves, 6 hat éves, 10 hét éves, 8 nyolc éves, 9 kilenc éves, 15 tíz éves, 3 tizenegy éves és 4 tizenkét éves. — Az egyesület részéről kibocsátott két rendbeli felhívás alább olvasható.

**Felhívás Zalavármegye közönségehez.** A zalaegerszegi karácsonyfa-egyletnek egyik célja a Zala-Egerszegi létesítendő árvaház alapítójának gyarapítása. Az árvaház létesítendő árvaház alapítójának gyarapítása. Az árvaház létesítendő árvaház alapítójának gyarapítása. Az árvaház létesítendő árvaház alapítójának gyarapítása.

**Felhívás Zala-Egerszeg város közönségehez.** Hogy a zalaegerszegi karácsonyfa-egylet azon egyik célját: a szegény gyermekeknek minél nagyobb számban ruházzal való ellátását elérhesse, alulírottak a nevezett egylet választmányának f. évi október hó 5-én tartott ülésében kelt határozatához képest oly kérelemmel fordulunk Zala-Egerszeg városának közönségehez, szíveskedjék az általa már használaton kívül helyezett ruhásemények átengedésével, miket öv. Krizmanits Jánosné egyetemi elnökhöz kérünk küldeni, — az egyletet jelzett célja érdekében segíteni. Zala-Egerszeg 1884. évi október hó 23-án. Ruzsics Károlyné s. k. e. elnök. Kovács Károly egyetemi h. jegyző.

**Gyászír.** Hóttói Nagy Károly, családja, s az összes rokonság nevében is mély fájdalommal jelenti szeretett nevének, születtét szent-györgyi Horváth Károlynak hosszas betegség következtében életének 56 ik, boldog házasságának 16-ik évében a halotti szentségek ajtatos felvétele után f. é. október hó 25-én délelőtti 9 órakor Boldogfán történt gyászos halálát. A boldogultnak hűlt tetemei f. é. október hó 27-én délelőtti 10 órakor fogtak Boldogfán a családi sírboltba tetetni, s az engedelmű szent-mise áldozatok ugyanakkor délelőtti 9 órakor Mindenhatóknak bemutatni. Áldás és béke hamvaira!

**A Balaton-vidéki összes érdekelttséghez** intézett s lapunk más helyén olvasható felhívást ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. — A felhívást f. hó 19-én kapván meg, nem juthattunk azon helyzetbe, hogy előbb, mint az értekezlet megtartásának napján, közölhetjük volna. Hogy mégis helyet adtunk a jó akaratú felhívásnak, ennek oka abban rejlik, hogy ez által a közönség meggyőződjék arról, miszerint a balatoni halászat ügyében megindult mozgalom napról napra szélesebb hullámokat ver és a közönség rokonszenves fogadtatásán és szíves közreműködésén fog mulni, hogy ne pusztán fellobbanó láng legyen az. Intézkedtünk, hogy az értekezlet eredményéről alapos és kimerítő értesítést hozhassunk lapunk legközelebbi számában és hiszünk, hogy a nemes cél megvalósítására irányuló egyesület megénk közönségének részéről hathatós támogatásban fog részesülni.

**A zalaegerszegi tanszermuzeumi bizottság** folyó hó 19-én tartott ülésén Festetics Benó gróf bizottsági elnök úr felkérte, hogy a tanszermuzeumi szerek elhelyezése végett szükséges helyiségről szíveskedjék gondoskodni; egyúttal a bizottság határozatilag kimondotta, hogy a még alkalmas helyiség nem áll rendelkezésére, addig a már begyűlt pénzeszerek nem vásárol. Az elhalálozás folytán megüresedett pénztárnoki állásra Schmiedt József biz. tag úr megválasztott. — Balassa Benó tükúr úr bejelenti, hogy a legutóbbi gyűlés óta Farkas Dávid országgyűlési képviselő úr 5 firtot volt kegyes adományozni, továbbá, hogy Zsolnai Anna topolczai tanítónő több amerikai ásványt, valamint régi pénzeket küldött, mely jelentős örvendetes tudomásul szolgál.

**A zalaegerszegi polgári iskolánál** a magas miniszterium böles intézkedése folytán a közép kereskedelmi iskolával egyenrangú kereskedelmi szaktanfolyam lett életbe léptetve. E szaktanfolyam egyik lényeges tárgyat az árúisme képezvén, hogy a tanítványok a tárgy tanításánál a sikert egyedül biztosító áru- és anyaggyűjtés birtokába juthasson: a tantestület a helybeli kereskedőket megkereste a tekintetben, hogy a kérdéses tantárgy tanításához szükséges árukat és anyagokat az intézet számára adományozni szíveskedjenek. A kérelem közvetítésére a helybeli kereskedelmi kör kérésre fel, mely derék egyesület a tanügy iránt való meleg érdeklődésének a közelmúltban szép tanjelét adta az által, hogy a kereskedő tanoncok számára alsó-fokú kereskedelmi iskolát állított fel. Mint örömmel értesülünk, a kereskedelmi kör f. hó 20-án tartott ülésén a helybeli kereskedők a legnagyobb készséggel megígérték, hogy a tantestület által kért árukat és anyagot az intézet számára szolgáltatni fogják s így biztos kilátásunk van az iránt, hogy a helybeli polgári iskola rövid idő alatt egyesek nagyvelkű áldozatkésége folytán jelentékeny és a célnak teljes mérvben megfelelő áru- és anyaggyűjtés birtokába fog jutni.

**Iskola látogatók.** A megyei közigazgatási bizottság e havi ülésén a kir. tanfelügyelő úr előterjesztésére a megye területének egy részére iskolalátogatókul a magas miniszteriumhoz kinevezés végett Nagy Pál (Kövágó-Ors, Köveskalla, Zánka, Szent-Antal, Tagyon, Szepedre), Hirschler Miksa (Alsó-Domború, Kottori, Alsó-Vidovecz, Szent-Máriára), Szabó Imre (Hodosán, Tüske-Szent-György, Goricsán, Alsó-Kraljevecz, Domasinecz, Dekanovecz, Gardinovecz), Margitai József (Stridó, Ráczkanizsa, Orehovcsák IV. hegykerület, Goricsa II. hegykerület, Vizi-Szent-György), dr. Kele Antal (Sormás, Eszteregnye, Rigvácra), Pálffy Elek (Szent-Balázs, Pölöskefő, Kaczorlak, Magyar-Szerdahely, Gelse, Gelse-Szigethre), Godó Mátyas (Légrádra), Der-csics János (Tárnok, Bak-Tüttös, Tófej, Nápráta, Gutortföld, Mikefára), Fitos Márton (Nagy-Lengyel, Gellénháza, Milejre), Taboly Sándor (Kustánszeg, Barabásszeg, Petri-Kereszturra), Miltics János (Letenye, Egyeduta, Becsehelyre), Erdélyi Mihály (Tóth-Szerdahely, Tót-Szt.-Márton, Petri-Venti, Mohánra), Wallner István (Zala-Apáti, Szent-Márton, Esztergály, Eger, Aracs, Szabar,

Kis-Rada, Nagy-Radára), Mesterházy Imre (Gétye, Bóka-háza, Szent-Györgyvár, Sármeleg, Zalavára), Kollár János (Pacsna, Igricze, Szent-Mihályra), Pleszy Arnold (Nagy-Kapornak, Almás, Padára), Rajky Lajos urak (Felső-Rajk, Alsó-Rajk, Dióskál, Alsó-Orosztony, Kerecsényre) ajánlotta.

**Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Balogh Ferenc perlaki tanítót a stanetincezi állami népiskolához osztálytanítóul nevezte ki.

**Meghívás.** A zalaegerszegi általános tanítói testület „zalaegerszegi járásköre“ f. évi november hó 20-án Zala-Egerszegi a polgári iskola rajztermében tartja rendes őszi gyűlését, melyre a kör alapító, pártoló és rendes tagjai, valamint a tanügybarátok ezennel tisztelettel meghívotnak. Főbb tárgyai: 1. Beszéd és értelemgyakorlat tanítás a leányiskola 1-ső osztályában a „kert“-ről. 2. Elnöki megnyitó beszéd és évi jelentés. 3. Ertekezések: a) Milyen legyen az ismétlő iskolások könyve falun, — milyen városban? b) Az olvasókönyv. 4. Az Eötvös alap és az árvaházi bizottság jelentése. 5. A számvizsgáló bizottság jelentése. 6. Tagok felvétele. 7. A tavaszi közgyűlésre előadandó tárgyak és gyűlés helyének meghatározása. 9. Tisztújítás. 10. Tagsági díj fizetés. 11. Indítványok. Zala-Egerszeg, 1884. október 22-én. Paukovich György járásköri elnök.

**Eljegyzés.** Balogh Ferenc sztanetincezi tanító legközelebbi váltott jegyet Saffránics Juliska kisasszonnyal, Saffránics Ferenc perlaki kántor kedves leányával.

**A szüret Csaktornyan** folyamatosan van. Dacára, hogy a szőlősgazdák az eredményben nagyon esalódtak, mert sokkal kevesebbet szüreteltek, mint mennyit reméltek, mégis vígan folyt a szüretelés. Külömben ez általános tapasztalat. Az egerszegi hegyeken is rég volt oly vidám szüret mint az idej, pedig a mi az eredményt illeti, gazdáink legkevésbé sem lehetnek avval megelégedve. A must literjét 9—10 kr-ával veszik.

**Gyászír.** A keszthelyi önk. tüzoltó-egylet e hó 19-én ismét egy Horváth József nevű burgó tagját veszette el. Az egylet tagjai Póltz Pál h. főparancsnok vezénylete alatt vonultak ki megboldogult bajtársuk temetésére s annak koporsójára díszes élővirág koszorút tettek. A temetésen jelen volt dr. Lipp Vilmos egyetemi elnök és Trsztyánszky Lajos főparancsnok dísz egyenruhában, Nyugodjanak békében hamvai!!

**Ég a gunyhó . . .** Keszthelyen a múlt héten az újmajori mezőn levő tengeri földkeknél alkalmazott csész gunyhóját éjjeli 10 órakor valami gaz tettes felgyújtotta s a mély állomban levő csész súlyos égési sebeket szenvedett.

**A szüret Nován s vidékén** igen rosszul sikerült. A multkorai esőzések roppant káros befolyással voltak; nem csak hátráltatták s megakadályozták a fűrtök fejlődését és érését, hanem legnagyobb részt tönkre tették. A szőlőszemek a tartós esőben felpattantak, nedvük kifolyt és elrohadtak. A szőlősgazdák által a szüretre előkészített hordók nagy része üresen maradt. Kinek más években 30—40 akó bora termett, az idén 10—12 akóval kell beérnie és az is silány. Ara meg egyáltalában nincs, mert a rossz utak miatt vevő nem mutatkozik. — Gazdáink a vetésben is igen hátra vannak. — Szeptember hó utolján s a f. hó elején elvett gabna szépen kikkelt. Néhol a kukorica termés is még kint van; a köles betakarítatlan. — A kukorica várakozáson felül jól sikerült, úgy a burgonya s bab termés.

**Halál szénéleg mérgezés folytán.** Cseh András es-tomaji lakos negyedik évében levő István fia f. hó 15-én a szobában keletkezett füst belélegzése folytán rosszul lett s 16-án meghalt. A helyszínen megejtett orvosrendőri vizsgálat adatai szerint Cseh András a mondott napon korán reggel napszámba ment, neje pedig élelmi cikkeket bevásárlása végett Keszthely polgárvárosba ment, s három kis gyermekét a szobában egy ágyon helyezte el s a szoba ajtaját rájuk zárta. A nő délelben haza érkezővén, ijedve tapasztalta, hogy a bezárt szoba ajtón értes füst tödul ki s lármat kiáltva, a szomszédok oda szítek, kiknek segítségével sikerült mind három gyermeket a füsttel telt szobából élve kihalozni és tris vízzel való mosás által életre ébreszteni úgy, hogy a gyermekek tápanyagot véve magukhoz, egészen feléledtek. Ennek dacára azonban a legidősb fiú másnap meghalt. A halálozás okát a körorvos szénéleg mérge-zést constatálta. A két kisebb gyermek orvosi kezelés alatt van s életbemaradásuk remélhető. A tíz mikénti keletkezése megállapítható nem volt; mivel az esetben, ha a tüzet a gyermekek élesztették volna, először az ágyeműk gyulladtak volna meg s a tűz csak innen harapódhatott volna az ágy vége fölötti rudon lógó viselő ruhákra, míg a tényállás szerint a viselő ruhák égtek el s az ágy és ágyeműjépségben maradtak s csak akkor kezdett az ágy a ruhák tüzes darabjainak lehullása következtében megperzselődni, midőn az anya a segítségre jött szomszédokkal a szobába behatolt.

**Baleset.** Horváth Vendel kustányi lakos 51 éves, családos földműves f. hó 15-ére virradóra a kustányi hegyen levő présháza padlásának nyitott ajtaján lesvén, szörnyet hajt. A megejtett vizsgálat szerint nevezett egylet szüretelés végett volt a szőlőhegyen s kissé ittas állapotban a padlásra lefektüdvén, éjjel a présház nyitott padlásán a prése alázuhat s koponyacsont repedést szenvedvén, rögtön meghalt.

**A Mura áldozatai.** F. hó 15-én Gibina községből hat egylet csónakkal a Murán átmenni akarván, a csónak egy törzsköbe ütődve, egyensúlyát elvesztette, mire a csónakban levők a folyóba ugráltak. Kettő közülök szerencsésen megmenekült, míg négyen és pedig Hanzs-kovics János 60 éves, özvegy Muzsics Mátvásné 39 éves, Sostaris Jánosné 21 éves és Sömen Ursula 19 éves szolgáló a vízben lelték halálukat. — A vízben fultak közül ez ideig csak egyiknek holttestére akadtak.

**Mértéktelen pálinka ivás áldozata.** Keszler Vendel pusztadörögdi bognár f. hó 15-én délután a halápi szőlőhegyben halva találtatott. — A teljesített orvosrendőri vizsgálat szerint nagymérvű pálinkaivás következtében beállott agy-szélhűdés okozta halálát.

**Tókába fullt.** Cseh Rozália petrikereszturi zsellérnek gyermekei a ház hátamögötti kertben levő tóka körül játszottak f. hó 14-én délután, az 11<sup>2</sup> éves Mária véletlenségből a tókába esett s belefullt.

**Brázay Kálmán sóborszesz hirdetését** különös figyelmébe ajánljuk t. olvasóinknak. Ez a legsikeresebb gyógyhatású hazai készítmény szembaj, fej- és gyomor-görcs, valamint rheumatikus bántalmak ellen, mit számtalan elismerő és hála-nyilatkozatok bizonyítanak. Kossuth Lajos nagy hazánkfia Brázay Kálmánról írott levelében sóborszeszét látereje megerősítőjeként magasztalja. A szenvedők figyelmébe ajánljuk e gyógyhatású szert.

## I R O D A L O M.

**A hosszú téli esték** legnemesebb időtöltését a hasznos olvasmány képezi. Társadalmi viszonyaink immár odáig fejlődtek, hogy a ki a kortól elmaradni nem akar, egy jó napilap járatását alig mellőzheti. Legjobban bizonyítja ezt a napilapok előfizetőinek az utolsó tív év alatt történt megtízszereződése. De nem csoda, mert ma már egy jól szerkesztett napilap a legolcsóbb művelődési eszköz és hasznos mulattató, ugyszólván élvezeti cikk egyúttal. A ki például a Pesti Hírlapot, mely egy óra 1 firt 20 kr., negyedévre 3 firt 50 krt., járattja, — naponként egész kötet olvasmányt nyer, melyben politikai cikkeket talál a legelőkelőbb publicistáktól (Pulszky Ferenc, Beksics Gusztáv, Törs Kálmán, Eötvös Károly); tárcákat és mulattató karcolatokat Mikszáth Kálmántól (Scarron), Bartók Lajostól (Don Pedró), kik a lap belső munkatársai s még egész sorától a jelesebb tárcairóknak, mint Ágai Adolf (Csicseri Bors), Györy Vilmos, K. Tóth Kálmán, Tóth Béla, dr. Radó Antal, dr. Sziklay János; stb. Kiválóan mulattatók „A t. Házból“ című országgyűlési karcolatok Mikszáth Kálmántól s a Bartók Lajos élelnek színi szemléi. A lap nagy terjedelme lehetővé teszi minden érdekes beszédnek egész közlését; de a kiváló fontosságú távirati rovat is a legerjedelmesebb. S a mit egyetlen napilap sem nyújt ma Európában, a Pesti Hírlap hetenként külön bekötésre alkalmas zene-mellettessel is kedveskedik előfizetőinek minden ráfizetés nélkül; tehát évente 80 válogatott zenedarabral — ajándékol. Jó lélekkel ajánlhatjuk azért a politikailag teljesen független — egy párthoz sem tartozó — Pesti Hírlapot a művelt magyar olvasó-közönség pártfogásába. A ki még nem ismerne, írjon egy levelező lapon a kiadóhivatalnak (a Pesti Hírlap kiadói Légrády testvérek Budapestén Nádor-utca 7. sz.) s onnét egy hétig díjtalanul kap mutatószámokat.

**A „Képes Családi Lapok“** 4-ik számának tartalma: Ebben jöttél a házhoz; elbeszélés, írta Széptaladi Ö. Ferenc. — Lemondás; költemény, írta Kenéz Csátar. — Sőhaj uram szerelme; elbeszélés, írta Kp. Kovács László. (folytatás.) — Rohánkáné (A szegedi boszorkánypörök aktáiból), írta Koncz Sándor. — A gyógy-szerészet történetéből, Vidder Gyulától. — Gondolatok. — Megmentve; (elbeszélés — képekkel, folytatás) Gersdorff A. után közli Kondor Lajos. — A hegytökök két szentje; Brett Harte beszélye, fordította Wirtzfeld Béla. — Színházi esték; Kőszeghy Gézától. Képmagyarzatok. — Mindenféle. — Humor. (Két képpel.) — Heti tárcá. A fővárosi iparosok köre. (Rolandtól.) Melléklet: A „Scarpa Rachel“ című regény 49—64. oldala. Előfizetkenni Méhner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 firt, félévre 3 firt negyedévre 1 firt 50 kr.

**Megjelent a „Gondúzó“** szépirodalmi hetilap 5-ik száma érdekes tartalommal. Figyelmesen olvasva végig a lap tartalmát, őszintén kell megvallanunk, hogy a gondallal szerkesztett és fényesen kiállított szépirodalmi hetilap valóban páratlanul áll a hasonló vállalatok közt; mert munkatársai egytől egyik elsőrangú íróink sorából vannak válogatva. Első helyen áll P. Szathmáry Károly az aranytollu, kitünő történelmi regényírónk, ki „Székely támad, székely bánja“ című regényében Zápolya János Zsigmond korából érdekesítő modorával rajzolja az akkori szomorú állapotokat; továbbá Margitay Dezső „Palkó vitéze“ zamatos, utánozhatlan népies irányával; Komócsy József a „Szerelme könyve“ halhatatlan írójának „Három pohár“ című költeménye; a húsz év óta előnyösen ismert Kazár Emil „Izsák“ című regényével és a fiatal nemzedék közül az oly gyorsan őriássá növekedett Mikszáth Kálmán „A clubb“ című kedélyes rajzával. Megemlítjük még a szerkesztőt, ki Hartman Plón „Ki lesz az örökös?“ című regényét magyarosította. Vannak még a borítékon ismertető és mulattató apróbb cikkeik, hasznos tudnivalók, kedélyes apróságok és érdekes talányok. A derék vállalkozó kiadó valóban megérdemli a pártfogást és ajánljuk a „Gondúzó“-t olvasóinknak, mert a legjelesebb és legolcsóbb szépirodalmi hetilap, mely nem csupán gondjukat üzi el, hanem népies, műveltető olvasmányt nyújt. A lap megjelen minden vasárnap három sürtien nyomtatott íven és félíven színes borítékkal. Előfizetési ára: egy évre 6 firt, félévre 3 firt, negyedévre 1 firt 50 kr. Egyes számú ára 15 kr. Kapható minden könyvkereskedésben. — Az újonnan belépett előfizetők az eddig megjelent 5 számot azonnal megkapják. Az előfizetési pénz Székely kiadó-tulajdonoshoz küldendő, Budapestén, VII. Dob-utca 14.

**Beküldetett.** Felhívjuk t. olvasó közönségünk baces figyelmét Csillagh és társa budapesti cég mai számunkban foglalt hirdetésére. Szó van abban a Csillagh-féle illatkenőcsről, mely nevét Csillagh Anna zalaegerszegi születési földműves leányától vette. Csillagh Anna 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> év előtt fejköszvényben szenvedett, erre gyakran megújuló főfájásokat kapott. Haja kezdett kihullni. Ekkor véletlenül használta a szomszédasszony által különböző növényekből készített vegyületet, melynek használata után főfájása és hajhullása megszűnt. A kenőcsnek 14 napi használata után 1 meter 85 cm. hosszú lett haja, melylyel Ausztria és Németország legnagyobb városaiban nagy feltűnést keltett. E pomade a legbiztosabb szer a haj kihullása és fejfájás ellen és előmozdítja a haj- és szakkállnövést. Maiglan már 14000 megrendelés történt.

